

Fișa suspiciunii de plagiat / Sheet of plagiarism's suspicion		Indexat la: 10/03
Opera suspicionată (OS) Suspicious work		Opera autentică (OA) Authentic work
OS	Cârstoiu, J., Vetre religioase din Orientul apropiat. Grotele de la Khirbet Qumran", In: <i>Biserica Ortodoxă Română</i> , nr. 1-6, p. 321-346, 2007.	
OA	Lupașcu, S., „Grotele de la Khirbet Qumran ca spații religioase. Ha-moreh li-tsedakah", <i>IANUS</i> , nr. 5-6, 2001, p.184-199, 2001.	
Incidența minimă a suspiciunii / Minimum incidence of suspicion		
p.331:4 – p.334:14		p.184:4 – p.187:21
Fișa întocmită pentru includerea suspiciunii în Indexul Operelor Plagiate în România de la www.plagiate.ro		

**Sacralizare și locuire/
Sanctification and inhabitation**

▼
sacrul în artele și arhitectura contemporane
/ Sacred in contemporaneous arts and architecture

▼
sacralitatea în doctrinele tradiționale; loc sacru, imagine sacră,
ritualuri de consacrare
/ sacred in traditional dogmas; sacred place, sacred image,
consecration rites

▼
vernacularul și transferul de noi tehnologii - implicații
stilistice și simbolice
/ vernacular and the new technologies transfer - stylistic and
symbolic implication

▼
probleme de etică în conservarea și restaurarea moștenirii
culturale și istorice
/ ethical issues in the preservation and restauration of the cultural
and historical heritage

5 - 6 / 2001

Programul "Tradiție și Pstmodernitate" este realizat de fundația HAR din București în colaborare cu Muzeul Județean Vâlcea și Universitatea de Arhitectură și Urbanism "Ion Mincu" din București, cu sprijinul Direcției pentru Cultură și Culte Vâlcea, al Uniunii Artiștilor Plastici-filiala Râmnicu Vâlcea și al Consiliului Județean Vâlcea.

*Coordonarea
programului:*
Alexandru Nancu
- București,
Gheorghe Dican,
- Râmnicu Vâlcea

Sponsori:
Hotel Alutus,
ETA-Rm. Vâlcea,
Ionescu,
Supa 2001,
Rotarexim.

Education and Culture

Culture 2000

Proiect finanțat de Comisia Europeană în cadrul Programului Cultural 2000 al Uniunii Europene

Colegiul redacțional:

Virgil Căndea,
Radu Florescu,
Augustin Ioan,
Florin Mihăescu,
Sorin Olteanu,
Alexandru Suceveanu,
Pavel Șușară,
Alexandru Nancu (redactor șef),
Luiza Barcan (secretar general de redacție),
Cătălin Berescu, Raluca Olga Dumitru,
Cornelia Olteanu, Mihai Panu-Ionașcu (redactori).

Prezentarea artistică:

Valeriu Pantilimon,
Alexandru Nancu

Fotografii:

Ligia Rizea, Cătălin Crețu, Suzana Dan

Redacția:

București
Fundația HAR, 71139 str. Căderea Bastiliei nr. 18,
sector 1, tel: 01 457 42 96, 0740 064 265,
e-mail: ianus2000ro@yahoo.com
Râmnicu Vâlcea
Muzeul Județean Vâlcea, Calea lui Traian nr. 143,
tel: 050 738 121, 091 246 707.

Mulțumiri:

Iulian Comănescu, Augustina Constantinescu, Eugen Deca,
John Feraru, Emilian Frâncu și echipa RTV-Vâlcea 1,
Marius și Violeta Fulga, Sorin Gălnariu și presa vâlceană,
Mircea Gutău, Nicolae Jivan, Eliza Lupașcu, Victor
Nițulescu, Vali Popa, Primăria comunei Bujoreni, Ligia Rizea,
George și Constantin Rotaru, Traian Sabău, Dumitru
Stancu, Adrian Suciu, Valer Tudor, Dan Tudor, Petti Velici,
Sorin Zamfirescu.

ISSN 1582 - 7801

GROTELE DE LA KHIRBET QUMRAN CA SPAȚII RELIGIOASE. *HA-MOREH LI-TSEDAKAH*

Fapt remarcabil, *Cartea profetului Ioil* conține un îndemn divin la bucurie, adresat locuitorilor Sionului. În acest context, bucuria este un prinos uman de răspuns către Dumnezeu cel viu, Care a trimis poporului Său, deopotrivă, pe Învățătorul Dreptății și ploile timpurii și târzii: „Și voi, locuitori ai Sionului, bucurați-vă și vă veseliți în Domnul Dumnezeuul vostru, căci El v-a dat pe Învățătorul Dreptății; și v-a mai trimis și ploaie, ploaie timpurie și târzie, ca odinioară.” (2, 23) Datorită jocului omonimiilor, sinonimiilor, sintagma *ha-moreh li-tsedakah* poate fi tradusă atât prin „Învățătorul pentru Dreptate” (lecțiune confirmată de *Vulgata* și de *Feshitta*), cât și prin „ploaia timpurie a dezvinovățirii voastre” sau „ploaia timpurie cu moderație, cu măsură”, construcție polisemantică a cărei arborescență vădește rafinamentul stilistic al scribului biblic (cf. Millar Burrows, *The Dead Sea Scrolls*, pp. 144-145; KJV).

11Q14 sau 11Q *Sefer ha-milhamah*, *Cartea războiului* (1 ii, 7-11) este o rescriere sau, poate, o versiune anterioară a lui *Ioil*, 2, 23: „Dumnezeu Cel Preaînalt vă va binecuvînta și Își va străluci fața asupra voastră și va deschide pentru voi bogatul Său hambar din ceruri, pentru ca să trimită asupra țării voastre valuri de binecuvîntare, rouă și ploaie, ploaie timpurie și ploaie târzie, la vremea lor, și pentru ca să vă dea vouă fruct, recoltă, grîne, vin și ulei din preaplin; și pămîntul va rodi pentru voi fructe încîntătoare, astfel încît veți minca și vă veți îngrășa.” Dată fiind apropierea între îndemnul războinic din 2, 2, „Ridică-te, eroule, ia-i pe filistenii prizonieri!”, și *Regula războiului*, XII, „Ridică-te, eroule, condu-i pe captivii tăi, tu, cel glorios!”, devine posibilă situația fragmentelor în contextul războiului dintre fiii luminii și fiii întunericului, în contextul războiului romano-iudeu, sau în cadrul simbolic-apocaliptic delimitat de identificarea celor două înfruntări marțiale, cu atât mai mult cu cît violenței apoteotice din 11Q14, 1 i, 13 („... și Prințul Congregației, mlădița lui David, îl va ucide”) îi corespunde, în IQM, XII, panegiricul unui misterios „erou al războiului” care conduce falanga angelică-umană a „congregației”, iar oastea

„spiritelor”, pedestrașilor și călăreților de sub comanda sa este asemenea „norilor, asemenea norilor de rouă care acoperă pământul, ca o aversă de ploaie care varsă dreptate peste tot ceea ce crește pe pământ”. (cf. *Discoveries in the Judaean Desert*, XXIII, pp. 243-251; Vermes, pp. 117-118)

Printre datele certe ale qumranologiei se numără suportul trialectic al așteptării mesianice care individualiza eschatologic comunitatea de la Khirbet Qumran în peisajul politic-teocratic al Palestinei inter-testamentare: un Profet (cf. *Deuteronom*, 18, 15-19; *Fapte*, 3, 22-23 și 7, 37), Mesia lui Aaron și Mesia lui Israel. *Regula Comunității* sau *Serekh ha-yahad* (1QS, IX) statuează că „oamenii sfințeniei” trebuie să se lase călăuziți de „preceptele primare” pînă cînd vor veni „Profetul și Unșii lui Aaron și Israel”. Singularul vetero-testamentar frecvent, *mashiah*, *Unsul lui IHWH*, este înlocuit aici de plural – *meshihiim*, termen pe care se întemeiază o dublă ipostaziere, levitică și davidică, a salvării. *Regula Mesianică* sau *Serekh ha-edah* (1QSa, II) conține o descriere lacunară a banchetului apocaliptic focalizat asupra prezenței liturgice a pîinii și vinului, în condițiile în care masa comunitară era prezidată de Mesia lui Aaron și Mesia lui Israel, „începători” ai ierarhiei preoților și ierarhiei conducătorilor de triburi și clanuri. Ultimul fragment păstrat în manuscris, între jumătatea și sfîrșitul celei de a doua coloane, începe, după o lacună, cu verbul „a veni” la viitor, persoana a treia, masculin singular. Dacă acest „el” subînțeles este reconstruit ipotetic, cu maximă probabilitate, ca o mărturie textuală despre Mesia lui Aaron, Unsul-Preot sau Arhiereu miruit (*ha-kohen ha-mashiah*), superior ierarhic al Unsului davidic în organizarea teocratică a Noului Israel al Noului Legămînt, atunci se poate recunoaște cu ușurință bipolaritatea mesianică sacerdotală-monarhică din 1QS, anunțată de un precursor profetic încă necunoscut: „... El va veni în chip de conducător al întregii congregații a lui Israel, împreună cu toți frații săi, fiii lui Aaron, preoții, cei chemați în adunare, bărbați cu renume; și ei se vor așeza dinaintea sa, fiecare bărbat după rangul său. Și apoi va veni Mesia lui Israel, iar conducătorii triburilor lui Israel se vor așeza dinaintea sa, fiecare bărbat după rangul său, în concordanță cu poziția sa în taberele lor și în ordinea lor de marș.” Totodată, *Regula Damascului* (CD, XII-XIV) menționează de trei ori pe „Mesia lui Aaron și Israel”, într-un context care pare să implice convertirea unui plural într-un singular: „Toți cei care vor urma întru aceste precepte în vîrsta răutății, pînă cînd va veni Mesia lui Aaron și Israel, vor forma grupuri de cel puțin zece oameni.” (cf. Geza Vermes, *The Dead Sea Scrolls in English*, pp. 74, 97-99, 102; Karl Georg Kuhn, *The Two Messiahs of Aaron and Israel*, in Krister Stendahl, ed., *The Scrolls and the New Testament*, pp. 54-57) Lecțiunea „cerurile și pământul își vor asculta Unșii” apare și în 4Q521, apocalipsa mesianică editată de É. Puech, Vanderkam și Tov (cf. DJD, vol.

XXV, p. 11).

În studiul său, Kuhn (pp. 63-64) reliefează necesitatea de a aborda pe cei trei lucrători de mîntuire ai idealului mesianic qumranic în conexiune cu textele evanghelice care întruchipează narativ mîntuirea anunțată de Ioan Botezătorul și desăvîrșită de Iisus din Nazaret, Fiul Omului și Fiul lui Dumnezeu. Deși idealul mesianic neo-testamentar este instaurat de venirea unui singur Mîntuitor, Acesta îmbracă, în înțelegerea oamenilor, straiile celor trei ipostaze mesianice propovăduite de membrii comunității de la Khirbet Qumran. El este *Prooroc* (cf. Luca, 7, 16; Ioan, 7, 52 și 9, 17; Fapte, 3, 22-23 și 7, 37), *Rege mesianic* sau *Nou Melkitsedek* (cf. Matei, 27, 29 și 27, 37; Marcu, 15, 18 și 15, 26; Luca, 23, 38; Evrei, 5, 6-10; 7, 1-3 și 7, 17), și *Uns sacerdotal*, *Mare Preot* sau *Arhiereu miruit*, *ha-kohen ha-mashiah* (cf. Evrei, 3, 1; 4, 14-15; 7, 13-14; 7, 26-28; 8, 1 și 8, 6).

Émile Puech traduce 4Q521, 2 iii, vv. 1b-2, prin „Și eu îi voi elibera prin (...), deoarece el / ca este sigur / sigură: Părinții se întorc către copii. Fericiți cei (...)” și situează conținutul manuscrisului în contextul „Zilei lui IHWH” (cf. Isaia, 13, 6 și 13, 9; Ieremia, 46, 10; Iezechiel, 13, 5 și 30, 3; Ioil, 1, 15; 2, 1-11; 3, 14), perspectivă exegetică în care aserțiunea mesianică la persoana întîi singular este atribuită Noului Ilie sau Noului Moise (cf. *Isus Sirah*, 48, 1-12; *Maleahi*, 3, 22-24), Proorocul promis de Dumnezeu lui Moise și trimis în vremurile viitoare ca să potolească mînia Zilei Domnului și să întoarcă inima părinților către fii și inima fiilor către părinți. (cf. *Discoveries in the Judaean Desert*, XXV, p. 19) Acest florilegiu de instanțe vetero-testamentare și qumranice este iluminat hermeneutic de Matei, 16, 13-16 și 17, 10-13: „Cine zic oamenii că sînt Eu, Fiul Omului? Iar ei au răspuns: Unii, Ioan Botezătorul, alții Ilie, alții Ieremia sau unul dintre prooroci. Și le-a zis: Dar voi cine ziceți că sînt? Răspunzînd Simon Petru a zis: Tu ești Mesia, Fiul lui Dumnezeu Celui viu.”; „Și ucenicii L-au întrebat, zicînd: Pentru ce dar zic cărturarii că trebuie să vină mai întîi Ilie? El, răspunzînd, a zis: Ilie într-adevăr va veni și va așeza la loc toate. Eu însă vă spun vouă că Ilie a și venit, dar ei nu l-au cunoscut, ci au făcut cu el cîte au voit; așa și Fiul Omului va pătimi de la ei. Atunci au înțeles ucenicii că Iisus le-a vorbit despre Ioan Botezătorul.” (cf. Matei, 11, 14)

Textul evanghelic mărturisește astfel că așteptarea mesianică a oamenilor din preajma lui Iisus, care nu Îl înțelegeau încă pe Iisus ca Uns al lui Dumnezeu, număra printre temeiurile sale narațiunile biblice despre proorocul anunțat de Moise și despre profetul Ilie. Din punctul de vedere al înțelesului teologic, expresiile *Noul Moise*, *Noul Ilie*, *Noul Ieremia* sînt echivalente și desemnează pe Proorocul eschatologic trimis ca înaintemergător al Unsului sau Unșilor lui Dumnezeu. În acest punct, așteptarea evanghelică și

așteptarea qumranică par să coincidă. Prin forța predicării sale, Ioan Botezătorul își va fi convins auditorii că identificarea sa cu acest profet eschatologic este îndreptățită. Glasul lui Simon Petru este cel dintâi care recunoaște în Iisus pe Mesia, Fiul Dumnezeului Celui viu, iar spusele sale sînt acceptate și laudate de Mîntuitor, Care, totuși, poruncește ucenicilor să păstreze ascuns acest adevăr. Iisus confirmă misiunea eschatologică a lui Ilie și a doua sa venire ca precursor mesianic, dar declară în mod explicit că Ilie a și venit, nu a fost cunoscut, ci s-a supus pătimirii omenești, în calitate de „icoană” profetică a pătimirii Fiului Omului pe Cruce. Dezvăluirea lui Ioan Botezătorul ca Nou Ilie, *pro dromos* al Unsului sacerdotal-monarhic Care este Iisus Însuși, este asumată de ucenici și, ca atare, consemnată ulterior de evanghelist.

Structura *eschatonului* qumranic se învecinează misterios cu structura *eschatonului* evanghelic. Mîntuirea a cărei instaurare este așteptată din partea tripticului Profet (Noul Moise, Noul Ilie) – Mesia lui Aaron – Mesia lui Israel pare să se întrepătrundă cu vîrsta apocaliptică împlinită prin Ioan Botezătorul (Noul Ilie) și Iisus din Nazaret, Uns neolevitic-davidic și Fiu al Dumnezeului Celui viu. Continuitatea abstractă a idealului mesianic qumranic pare să fie realizată în continuitatea idealului mesianic evanghelic, inserat în intervalul unghiular al timpului istoric prin evidența netrecătoare a unui martiriu petrecut, a unei redempțiuni întîmplate.

La nivel ipotetic, de asemenea, s-ar putea reconstitui evenimentul tragic al scindării comunității inițiale de la Khirbet Qumran, de-a lungul liniei conturate prin acceptarea sau respingerea istoricizării evanghelice a idealului mesianic definitoriu pentru partidul teocratic-politic al esenienilor. Matricea acestor reconfigurări doctrinale creează, în cea de a doua jumătate a secolului I, un peisaj sectar „post-esenian” trialectic: secta esenienilor creștinați, care recunosc împlinirea așteptării qumranice în venirea lui Ioan, ca Precursor, și în Crucificarea, Învierea și Urcarea la cer a lui Iisus Christos, Uns monarhic-sacerdotal; secta esenienilor conservatori, care nu acceptă identificarea dintre Profet și Ioan, dintre Iisus și Mesia lui Aaron și Israel, poziție care precede asimilarea lor în iudaismul rabbinic, oficial; în fine, secta esenienilor care urmează calea pocăinței și botezului cu apă, arătată de Ioan Botezătorul, fără a recunoaște că Iisus este Unsul lui Dumnezeu, opțiune care le refuză atât accesul în iudaismul rabbinic, cît și primirea în Biserică.

Cea dintâi categorie s-ar afla, în acest caz, la originea bisericii iudeo-creștine, păstorită, în Ierusalim, de Petru și Iacov, pînă spre sfîrșitul secolului I (cf. Hughes Schonfield, *The History of Jewish Christianity*). Cunoscuți și sub numele de *ebioniți*, credincioșii ierusalimitani-palestinieni ai lui Iisus se plasează în raport de filiațiune directă cu „cei săraci cu duhul”, *anavim* sau